

Glosarul cuvintelor nefamiliare bibliotecarului

Afazie – alterare patologică a limbajului.

Aspectele afaziei sunt multiple și se grupează în două forme: afazia senzorială și afazia motorie. Prima formă – bolnavul vorbește, dar vorbește prost, vocabular lacunar, înțelege greu ce i se spune și adesea nu este stăpân pe sensul limbajului scris. A doua formă – nu înțelege vorbirii are de suferit, ci exprimarea. Bolnavul este incapabil să articuleze cuvinte și nu reușește să se exprime spontan prin scris. Aceste tulburări apar în urma unor accidente vasculare cerebrale, traumatisme craniene, encefalite, tumori cerebrale etc., dar și tranzitoriu, pe parcursul unor maladii (ca diabetul) sau intoxicații (cu oxid de carbon, de exemplu). În lipsa terapiei, afaziei pot fi ajutați printr-o reeducare bine condusă.

Afonie – pierdere a sonorității vocii. Afonia poate fi cauzată de o inflamație a laringelui, de o tumoare sau de o paralizie a nervilor motori ai laringelui. Există și afonii psihice, de origine isterică, survenind adesea după un traumatism violent.

Agrafie – pierdere a capacității de a scrie, independentă de orice tulburare motorie, pierdere ce survine la o persoană care mai înainte a scris normal.

Grafismul se păstrează, bolnavul putând în general să copieze cuvinte, literă cu literă.

Alalie – incapacitatea subiectului de a-și însuși și folosi vorbirea ca mijloc de comunicare. Este afectată, în unele cazuri, nu numai partea expresivă, dar și cea impresivă a vorbirii. Ca urmare a nefolosirii limbajului se produce o întârziere și în planul mintal, dar fără să fie vorba de o deficiență de tip oligofrenic.

Alexie – pierdere a capacității de a înțelege limbajul scris.

Subiectul nu prezintă de obicei tulburări de limbaj oral (vorbește normal și înțelege ceea ce i se spune), poate chiar să scrie spontan sau la dictare, dar nu izbuteste să citească ceea ce a scris. Alexia nu trebuie confundată cu dislexia, care este o perturbare a deprinderii de a citi.

Alzheimer – formă de demență presenilă descrisă de A. Alzheimer. Se caracterizează prin apariția sa precoce (către vârsta de 50 de ani) ca o deteriorare mentală, o dezorientare în timp și spațiu, este însoțită de tulburări de limbaj (afazie), de dificultăți în executarea mișcărilor coordonate (apraxie) și în recunoașterea perceptivă (agnozie).

Ambliopie – pierdere parțială sau relativă a acuității vizuale (cea care permite formarea pe retină a unei imagini clare, deslușite, bine focalizate). Acuitatea vizuală se situează între 1/20 și 4/10.

Anchiloză – limitare parțială sau totală a mobilității unei articulații. Consecință a leziunilor articulației, anchiloză este aproape întotdeauna ireversibilă și nu trebuie confundată cu redoarea (rigiditatea) articulară, care este tranzitorie. Poate fi consecința unui traumatism (fractură), unei inflamații (artrită acută sau cronică, reumatism) sau unei artrodeze (fuzionarea chirurgicală a oaselor unei articulații).

- Anorexie** – refuzul alimentării – anorexia mentală se observă la adolescenți, la fete și femeile tinere, dar uneori și la copii mici și la sugari. Anorexicul nu mănâncă din cauza că senzația de foame dispare sub influența unor morfine endogene, a căror prezență este obiectivată. Motivul postirii nu este însă cunoscut. Analiza psihologică depistează întotdeauna un conflict cu anturajul, cu mama etc.
- Astigmatism** – defect optic rezultând cel mai frecvent, dintr-o curbură inegală a corneei și mai rar a cristalinului sau a ansamblului globului ocular. Poate fi congenital sau dobândit și se traduce printr-o deformare a imaginilor: de exemplu, imaginea unui punct apare sub forma a două drepte perpendiculare. O persoană afectată de un ușor astigmatism poate avea o vedere bună, dar poate resimți o anume oboseală vizuală. Ea este uneori în același timp mioapă sau hipermetropă.
- Autism** – închidere excesivă în sine, ducând la o desprindere de realitate și la o intensificare a vieții imaginative. O formă de psihoză a copilului.
Acest sindrom se observă mai des la băieți decât la fete. Se deosebesc două trăsături esențiale: închiderea în sine și nevoia imperioasă de a nu schimba nimic.
O altă abordare a autismului găsiți la M. Călinescu în „Portretul lui M”.
- Bâlbâială** – tulburare a vorbirii în care unele silabe sunt repetate (bâlbâiala repetitivă), iar altele nu pot fi pronunțate (bâlbâiala explozivă). Cauzele sunt ereditare și afective. O prea accentuată emotivitate, sentimentul de inferioritate se regăsesc frecvent la bâlbâiți, care cu greu reușesc să-și exprime gândurile, deoarece sunt intimidați. Bâlbâiala nu este o tulburare permanentă, ci intermitentă, dispărând atunci când subiectul este mai sigur pe sine sau când are un „suport”.
- Bradifazie** – tulburare de limbaj constând dintr-o exprimare rară a cuvintelor.
- Bradilalie** – ritm lent de articulare a cuvintelor, se întâlnește în unele boli nervoase.
- Bulimie** – apetit excesiv care-l face pe subiect să mănânce în mod exagerat. Foamea este o senzație care rezultă dintr-un ansamblu complex de factori psihologici, endocrini, neurologici. Ea depinde de doi centri regulatori antagonici: un centru al alimentației și un centru al sațietății, care acționează sinergic. Studiile moderne demonstrează că bulimicul caută să umple un gol afectiv.
- Cecitate** – stare de a fi orb sau nevăzător. Cecitatea poate fi totală sau parțială, congenitală sau dobândită.
- Câmp vizual** – ansamblul punctelor din spațiu pe care ochiul îl poate percepe atunci când este imobil.
- Disfonie** – anomalie a calității vocii care devine răgușită, stinsă, prea ascuțită, prea gravă sau bitonală (emiterea simultană a două sunete).
- Dislogie** – tulburări de limbaj care depind de tulburările de gândire.
- Dislalie** – tulburări de articulare de origine periferică, determinate de malformații sau leziuni ale organelor senzoriale receptoare sau emițătoare.
- Disgrafie** – scriere cu omisiuni de sunete, silabe ori cuvinte, sintagme, contopiri de cuvinte, substituirii de grafeme sau deformări, adaosuri ori înlocuiri, distorsiuni, disfonografii, nesiguranță a scrierii. Constituie o incapacitate paradoxală în forma deprinderilor de scris.
- Dislexie** – tulburare privind învățarea cititului. 10 % din copiii normali, fără deficiențe motorii sau mintale învață să citească cu dificultate. Deficienți la citit, la ortografie, copiii se descurajează și neglijează și celelalte materii, devin elevi dezabuzați, dezgustați de eșecurile lor. Unii se revoltă, alții se deprimă sau adoptă o atitudine

de nepăsare. Prin consecințele sale sociale și psihologice, dislexia constituie o importantă problemă pedagogică. Unele cazuri de dislexie se ameliorează spontan, spre opt sau nouă ani, altele lasă sechele serioase.

Ecolagie – repetiție automată (ca un ecou) de silabe și cuvinte, efectuată de copii mici din plăcerea de a vorbi. Evoluează la vârstele mai mici, trecând de la repetarea unei silabe a cuvântului, de predilecție ultima, la repetarea de cuvinte întregi.

Epilepsie – boală nervoasă caracterizată prin convulsii și pierderea cunoștinței. Criza epileptică este provocată de descărcarea intempestivă a celulelor cerebrale. Ea poate fi spectaculară, cu căderi, convulsii, dar poate fi și limitată la câteva momente de absență sau secuse musculare. 5 % din populație este afectată de epilepsie, lovește toate păturile sociale (Iuliu Cezar, F.M. Dostoievski, Vincent Van Gogh ș.a.).

Fonastenie – afecțiune constând dintr-o oboseală a vocii, determinată de hipotonia aparatului musculonervos laringian care apare în cadrul unei astenii generale sau în urma eforturilor vocale la profesioniști.

Fobie – teama obsesivă și nejustificată ce nu poate fi controlată și anulată, chiar dacă persoana în cauză știe că este o teamă nefondată și nerațională. Se consideră că fobia are la bază experiențe traumatizante sau că exprimă anxietăți neconștientizate, închipuite sau simbolizate față de situații diferite. Fobiile vieții de zi cu zi sunt extrem de numeroase și greu de clasificat: teama de public, de insecte, de albine, de adâncime, de lumină puternică, de străini, de boli etc.

Glaucom – boală a ochiului caracterizată printr-o creștere a presiunii intraoculare cu atingere a capului nervului optic și cu alterarea câmpului vizual, putând duce la cecitate.

Hemiplegii – paralizie care afectează o jumătate (stângă sau dreaptă) a corpului. Hemiplegia poate fi spasmolitică (mușchii atinși sunt rigizi) sau flască (mușchii sunt moi și slăbiți).

Miopie – anomalie a refracției oculare antrenând o proastă vedere a obiectelor depărtate fără a afecta vederea de aproape.

Parkinson – afecțiune nervoasă descrisă de medicul englez J. Parkinson, caracterizată prin tremurături generalizate, hipertonie musculară și aspectul împietrit al feții. În pofida aparențelor, bolnavii își păstrează intacte toate facultățile mentale.

Rinolalie – nazalizare. Modificări ale vocii prin obținerea unei rezonanțe exagerate în producerea sunetelor.

Schizofrenie – se caracterizează printr-o alterare a gândirii, afectivității și a relațiilor cu lumea din afară, având un aspect specific ce se manifestă ca dizolvare a capacității asociative datorită autismului bolnavului care-și creează o lume proprie, ruptă de realitate, în spatele căreia el manifestă o sensibilitate paradoxală. S. are etiologii și forme multiple și se caracterizează prin: disociația personalității, interpsihică și disociația între eu și lumea exterioară.

Strabism – defect al paralelismului axelor vizuale, caracterizat printr-o deviație a axei unui ochi în raport cu celălalt și asociat cu o tulburare vizuală.

Tahilalie – vorbire precipitată cu debit mare de cuvinte.

Lista boxelor

- Boxa 1. – Date demografice RM, p. 20
 Boxa 2. – Definiții, p. 44
 Boxa 3. – Prima experiență de utilizare a bibliotecii, p. 57
 Boxa 3.1. – Experiențe autohtone, p. 59
 Boxa 4. – Primele cărți înregistrate, p. 81
 Boxa 4.1. – Cărți vorbitoare norvegiene, p. 83
 Boxa 4.2. – Cărți audio digitale, p. 83
 Boxa 5. – Configurație infochioșc, p. 109
 Boxa 6. – Atelier de lectură, Borges, J. L., *Trecutul*, p. 123
 Boxa 6.1. – Atelier de lectură, Borges, J. L., *Recitirea*, p. 126
 Boxa 6.2. – Atelier de lectură, Călinescu, M., *Memoria – axa identității*, p. 127
 Boxa 6.3. – Exemple de servicii 1, p. 133
 Boxa 6.4. – Exemple de servicii 2, p. 145
 Boxa 6.5. – Biblioterapie, p. 148
 Boxa 7. – Clasificarea politicilor și a noțiunilor utilizate, p. 175
 Boxa 7.1. – “Culcușul vulpii”, p. 184
 Boxa 7.2. – Exemple de misiuni, p. 185
 Boxa 8. – Ghid de organizare a unui eveniment pentru persoanele dezavantajate, p. 212

Lista figurilor

- Figura 1. – Handicapul, p. 43
 Figura 2. – Factori critici de succes, p. 64
 Figura 3. – Bariere de aplicare a principiilor Designului pentru toți în biblioteci, p. 65
 Figura 4. – Procesul de elaborare, p. 66
 Figura 5. – Lansarea produsului, p. 67
 Figura 6. – Simboluri Internaționale de Accesibilitate, p. 72
 Figura 7. – Interfața pentru toți, p. 111
 Figura 8. – Comunicarea cu persoanele hipoacuzice, p. 158
 Figura 9. – Ghidarea persoanelor cu deficiențe de vedere, p. 160

Lista tabelelor

- Tabelul 1. – Lista personalităților notorii cu handicap de învățare și deficit de atenție, p. 30
 Tabelul 2. – Bariere de acces, p. 54
 Tabelul 3. – Bariere de studiu / soluții posibile, p. 121
 Tabelul 4. – Vârsta *versus* abilități umane, p. 125
 Tabelul 5. – Conceptul Oportunități egale *versus* conceptul Diversitate, p. 128
 Tabelul 6. – Cotează serviciile pentru utilizatorii bibliotecii tale, p. 166
 Tabelul 7. – Strategia 1. Includerea persoanelor dezavantajate în activitățile bibliotecii, p. 188
 Tabelul 8. – Strategia 2. Instruirea personalului, p. 189
 Tabelul 9. – Strategia 3. Diversificarea serviciilor, materialelor, echipamentului, p. 190
 Tabelul 10. – Strategia 4. Colaborare, cooperare, p. 191
 Tabelul 11. – Strategia 5. Asigurarea accesibilității localurilor și dezvoltarea serviciilor extra-muros, p. 192
 Tabelul 12. – Strategia 6. Marketarea bibliotecii, p. 192
 Tabelul 13. – Informarea utilizatorilor dezavantajați: cerințe și formate, p. 207
 Tabelul 14. – Evaluare colectivă în cadrul *acvariului*, p. 227

Lista activităților practice

1. Acces la facilități, p. 76
2. Acces la facilități și resurse, p. 77
3. Acces la colecții, p. 77
4. Adevărat sau fals, p. 236
5. Angajarea unei persoane cu handicap în bibliotecă, p. 199
6. Atitudinea față de persoanele cu dezabilități, p. 48
7. Audit, p. 199
8. Auditul catalogului sistematic, p. 97
9. Biblioteca „XXX” – bibliotecă accesibilă pentru toți, p. 198
10. Ce înseamnă să ai o deficiență auditivă?, p. 231
11. Complexitatea handicapului, p. 230
12. Comunicarea cu hipoacuzicii, p. 231
13. Comunicarea cu persoanele cu handicap intelectual, p. 164
14. Conștientizarea accesului, p. 74
15. Conștientizarea deficienței auditive, p. 231
16. Coșmaruri, p. 162
17. Declanșatori de stres, p. 165
18. Design eficient, p. 76
19. Discriminarea persoanelor cu dizabilitate auditivă, p. 28
20. Dizabilitatea în mass-media, p. 28
21. Dizabilități fizice/ acces fizic, p. 75
22. Elaborarea unui plan incluziv de marketing, p. 214
23. Evaluarea sistemului de informare internă a utilizatorilor, p. 214
24. Excluziune din cauza condiției de handicap, p. 21
25. Experiențe cu persoane dezavantajate, p. 48
26. Exercițiu de supraviețuire, p. 237
27. Infirmitate, p. 50
28. Interacțiunea cu persoanele cu handicap intelectual, p. 164
29. Interacțiunea cu persoanele cu deficiență de auz, p. 165
30. Labiolectura, p. 233
31. Leonardo – geniu dislectic, p. 167
32. Măsoară, evoluează serviciile bibliotecii tale, p. 166
33. Mediu accesibil, p. 75
34. Nu râde de mine, p. 49
35. Oameni de văză cu dizabilități, p. 29
36. O poveste despre excluziune, p. 30
37. Orbire, p. 163
38. Persoane cu handicap de vedere, p. 30
39. Planificarea, p. 198
40. Probleme cotidiene, p. 230
41. Promovarea unui eveniment, p. 213
42. Recunoașterea lipsei auzului, p. 232
43. Verificarea accesibilității OPAC, p. 115
44. Vorbirea în dodii, p. 97
45. Utilizarea colecțiilor și serviciilor, p. 96

Lista activităților

1. Activitatea de cercetare științifică
 2. Activitatea de învățământ
 3. Activitatea de proiectare
 4. Activitatea de consultanță
 5. Activitatea de traducere
 6. Activitatea de editare
 7. Activitatea de distribuție
 8. Activitatea de promovare
 9. Activitatea de servicii
 10. Activitatea de servicii suport
 11. Activitatea de servicii financiare
 12. Activitatea de servicii juridice
 13. Activitatea de servicii medicale
 14. Activitatea de servicii sociale
 15. Activitatea de servicii culturale
 16. Activitatea de servicii recreative
 17. Activitatea de servicii de transport
 18. Activitatea de servicii de comunicații
 19. Activitatea de servicii de informații
 20. Activitatea de servicii de energie
 21. Activitatea de servicii de apă caldă și aer condiționat
 22. Activitatea de servicii de salubritate
 23. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 24. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 25. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 26. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 27. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 28. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 29. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 30. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 31. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 32. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 33. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 34. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 35. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 36. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 37. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 38. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 39. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 40. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 41. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 42. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 43. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 44. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 45. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 46. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 47. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 48. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 49. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive
 50. Activitatea de servicii de activități culturale, recreative și sportive

Editura Epigraf

Director: Oleg Bujor

str. București 60, of.11, Chișinău, MD-2012, Republica Moldova

tel./fax 22.85.87, 22.59.80, e-mail: epigraf@mtc.md

Tiparul executat la Firma Editorial-Poligrafică

Tipografia Centrală, MD 2068, Chișinău, str. Florilor 1, Republica Moldova

00005847

Lidia KULIKOVSKI

8 martie 1951, satul Nicoreni, Drochia

EXPERIENȚĂ PROFESIONALĂ: 33 de ani de muncă în bibliotecă; Director general al Bibliotecii Municipale *B. P. Hasdeu*; Doctor, conferențiar universitar la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională, USM; Coordonator al modului Biblioteconomie și Științe ale Informării – cursuri de bază: Biblioteconomie generală, Sociologia cărții și

lecturii; cursuri opționale: Incluziune socială, Servicii de bibliotecă pentru persoane dezavantajate, Managementul proiectelor.

VOLUME DE AUTOR: *Cartea, modul nostru de a dăinui. Contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic*; Studiul monografic *Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate. Istoric. Prezent. Tendințe*; Monografiile bibliografice: *Iurie Colesnic. Biobibliografie*; *Mihai Cimpoi. Biobibliografie*; coautor al Ghidului pentru persoane înaintate în vârstă și bibliotecari *Pro SENECTUTE*.

ÎNGRIJITOR DE BIBLIOGRAFII, BIOBIBLIOGRAFII ȘI ALTE PUBLICAȚII: 2005 – *Alexandru Gromov. Biobibliografie*; *Ion Ciocanu. Biobibliografie*; *Leo Butnaru. Biobibliografie*; *Petru Cărare. Biobibliografie*; *Serafim Saka. Biobibliografie etc.*; 2006 – *Alecu Russo. Acel ostaș al propășirii. Biobibliografie-catalog*; *Ion Bejenaru. Biobibliografie*; *Eliza Botezatu. Biobibliografie (Vocația cuvântului scris și rostit)*; *Ianoș Țurcanu. Biobibliografie*.

DIRECTOR al revistei de biblioteconomie și științe ale informării *BiblioPolis*; membru al colegiului de redacție al Buletinului ABRM; membru al colegiului de redacție al publicației *Symposia Professorum*, ULIM, seria Biblioteconomie. Informare. Documentare; membru al subredacției revistei *Biblioteca* (România).

AUTOR al peste 200 de articole de specialitate și al multor proiecte de cercetare, de diversificare a serviciilor, de modernizare a bibliotecilor.